

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

“Electronic Cheques”

زمینه قانونی پیدایش چک های الکترونیکی

قانون صدور چک

مصوب ۱۳۵۵/۰۴/۱۶

با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۹

ماده ۱- (الحاقی ۱۳۷۲) انواع چک عبارتند از:

۱. چک عادی، چکی است که اشخاص عهده بانک ها به حساب جاری خود صادر می کنند و دارنده آن تضمینی جز اعتبار صادرکننده آن ندارد.
۲. چک تایید شده، چکی است که اشخاص عهده بانک ها به حساب جاری خود صادر و توسط بانک محال علیه پرداخت وجه آن تایید می شود.
۳. چک تضمین شده، چکی است که توسط بانک به عهده همان بانک به درخواست مشتری صادر و پرداخت وجه آن توسط بانک تضمین می شود.
۴. چک مسافرتی، چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هریک از شعب آن بانک توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می گردد.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۷)- قوانین و مقررات مرتبط با چک حسب مورد، راجع به چک هایی که به شکل الکترونیکی (داده پیام) صادر می شوند نیز لازم الرعایه است. بانک مرکزی مکلف است ظرف مدت یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون، اقدامات لازم در خصوص چک های الکترونیکی (داده پیام) را انجام داده و دستورالعمل های لازم را صادر نماید.

ماده ۲۱ مکرر قانون اصلاح قانون صدور چک

زمینه پیدایش سامانه صیاد (پیچک)

• قانون اصلاح قانون صدور چک - مصوب آبانماه ۱۳۹۷

• ماده ۲۱ مکرر

- ضرورت جلوگیری از دریافت دسته چک، صدور چک جدید و استفاده از چک موردی در مورد اشخاص ورشکسته، معسر از پرداخت محکوم به، یا دارای چک برگشتی رفع سواثر نشده
- امکان استعلام آخرین وضعیت صادرکننده چک شامل سقف اعتبار مجاز، سابقه چک برگشتی در سه سال اخیر و میزان تعهدات چک‌های تسویه نشده صرفاً برای کسانی که قصد دریافت چک را دارند.
- ثبت اطلاعاتی هم‌چون هویت دارنده، مبلغ و تاریخ مندرج در چک توسط صادرکننده
- ضرورت راه اندازی زیرساخت ثبت تبادلات چک در کشور
- کنترل سقف های اعتباری بر اساس میزان اعتبار تخصیص یافته از سوی بانک مرکزی در زمان صدور چک

ماده ۲۱ مکرر قانون اصلاح قانون صدور چک

زمینه پیدایش سامانه صیاد (پیچک)

• قانون اصلاح قانون صدور چک - مصوب آبانماه ۱۳۹۷

• تبصره ۱ ماده ۲۱ مکرر

- ضرورت کنترل مالکیت چک در زمان وصول چک
- تسویه چک صرفاً در سامانه چکاوک طبق مبلغ، تاریخ مندرج در سامانه، و در وجه دارنده نهایی چک بر اساس استعلام از سامانه صیاد انجام خواهد شد.
- در صورت عدم ثبت اطلاعات در سامانه صیاد، بانک‌ها می بایست از پرداخت وجه خودداری نمایند.
- ممنوعیت صدور در وجه حامل
- ممنوعیت پشت نویسی و جایگزینی آن با ثبت در سامانه صیاد
- چک‌هایی که تاریخ صدور آن قبل از تاریخ مذکور باشد، تابع قوانین زمان صدور می‌باشد.

مزایای چک های الکترونیکی

Uses of
Digital Signatures
in Modern Business
Processes

✓ حذف لاشه چک و به دنبال آن از میان رفتن امکان بروز مغایرت میان اطلاعات مندرج در فیزیک و سامانه صیاد؛

✓ از میان رفتن مشکلات متعاقب بر ضرورت حاجا به جایی لاشه چک میان طرفین معاملات تجاری به ویژه در صورت وجود بعد مسافت و بالتبع آن افزایش سرعت انجام معاملات فوق؛

✓ امکان استفاده از چک به عنوان ابزار پرداخت مدت دار در تعاملات غیر حضوری میان مشتریان، بازرگانان و حتی خدمات عمومی و دولتی؛

✓ حذف امکان بروز مشکلات متعدد در زمینه جعل، کلاهبرداری و سو استفاده از فیزیک چک ها و به دنبال آن افزایش میزان اطمینان به ابزار چک در تعاملات تجاری (به ویژه با وجود امضای دیجیتال)؛

✓ حذف مشکلات مترتب بر عدم امکان تعیین وضعیت چک هایی که فیزیک آنان بنا به هر دلیلی مفقود شده یا در دسترس ایادی مربوطه نمی باشد؛

✓ تسهیل در انجام امورات مرتبط با حسابداری و حذف بانگانی چک ها به شیوه های سنتی (به ویژه چک هایی که به عنوان ضمانت، حسن انجام خدمت و ... اخذ می گردیده اند)؛

✓ حذف لاشه چک و بالتبع حذف امکان امضای فیزیک چک توسط شخص صادر کننده (و گاهاً وجود مغایرت ها یا تخلفاتی در زمینه انجام امضا) و بدین ترتیب ضرورت درج امضای دیجیتال در زمان صدور؛

✓ حذف ضرورت انجام عملیات "تایید" توسط شخص گیرنده و جایگزینی آن با امکان عودت چک توسط ذینفع (در صورت عدم انجام تعامل مالی مربوطه و لزوم حذف شدن از زنجیره مسئولیت تضامنی ایادی چک)؛

✓ با توجه به بهره مندی از امضای دیجیتال، فراهم شدن امکان ارائه خدمات غیر حضوری از جمله درخواست صدور دسته چک، تحويل برخط، ابطال چک و همچنین درخواست تعیین وضعیت چک (به صورت درون یا بین بانکی)؛

- یکی از جمله کاربردهای چک های الکترونیکی را می توان گسترش خدمات غیر حضوری دولت الکترونیک (مجموعه خدمات C2G و یا B2G) و تسهیل در ارائه خدمات دولتی در پرداخت های مدت دار مرتبط با خدمات شهرداری، سازمان امور مالیاتی و ... برشمرد.
- یکی از جمله دلایل افزودن امکان تایید برای چک های کاغذی (نسل قدیم چک ها)، امکان بروز مغایرت میان مندرجات سامانه صیاد و فیزیک چک بوده است که با حذف موجودیت فیزیکی چک، امکان بروز مغایرت یاد شده از میان رفته و بدین ترتیب زمینه حذف عملیات تایید توسط شخص گیرنده چک فراهم شده است.

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

1. درخواست صدور دسته چک الکترونیک

2. تعریف و ایجاد امضای دیجیتال به صورت غیر حضوری
(احراز هویت برخط)

3. "صدور" برگ چک الکترونیک

4. استعلام چک دریافت شده از سامانه صیاد (لزوم استعلام اطلاعات چک‌های برگشتی،

در راه و سقف اعتباری صادرکننده پیش از هرگونه اقدام و ضرورت

"عودت" در صورت پر ریسک بودن شخص عهده)

5. "انتقال" / "عودت به نفر پیشین" چک الکترونیک

6. وصول غیر حضوری چک الکترونیک

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

❑ درخواست صدور دسته چک الکترونیک

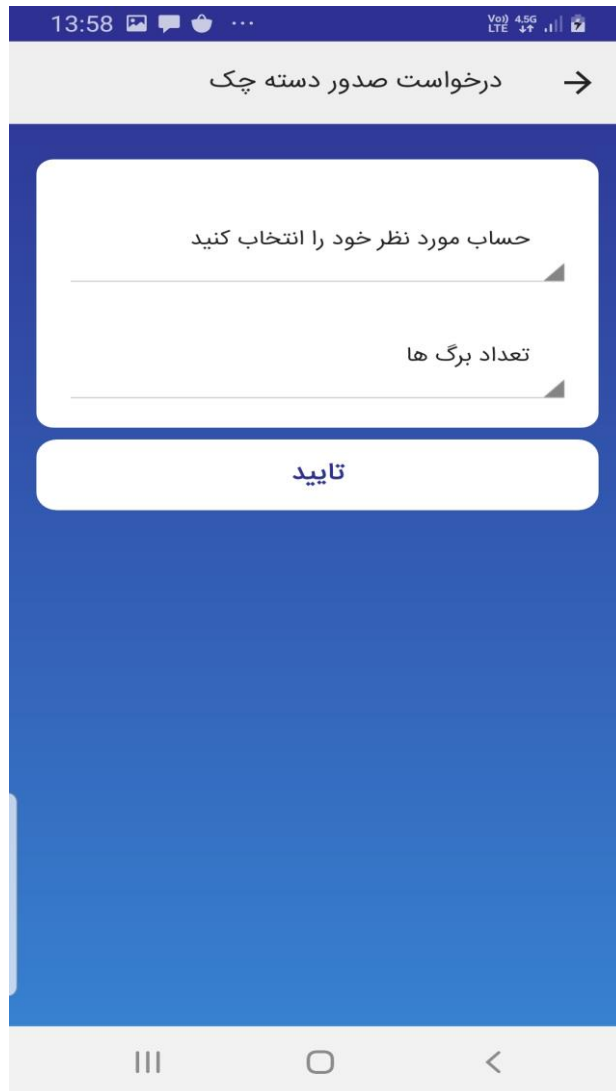
1. انجام کنترل های سیستمی توسط بانک مرکزی

(کنترل چک برگشتی، بدهی های معوق، اطلاعات هویتی، تعلق حساب و ...)

1. تخصیص دسته چک در بازه های زمانی حدود ۴ ساعت

2. تحویل آنی (الکترونیکی) دسته چک به مشتری

3. امکان صدور برگ چک بلافاصله پس از تخصیص دسته چک

The screenshot shows a mobile application interface for requesting an electronic check. At the top, the status bar displays the time 13:58, signal strength, and battery level. The app header is blue with the text 'درخواست صدور دسته چک' and a right arrow. The main content area is white and contains two dropdown menus: 'حساب مورد نظر خود را انتخاب کنید' (Select your desired account) and 'تعداد برگ ها' (Number of leaves). Below these is a blue button labeled 'تایید' (Confirm). The bottom of the screen shows the standard Android navigation bar with back, home, and recent apps icons.

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

تعریف و ایجاد امضای دیجیتال به صورت غیر حضوری (احراز هویت برخط)

هویت الکترونیک موبایلی نوین

نام خانوادگی:

نام:

تاریخ تولد:

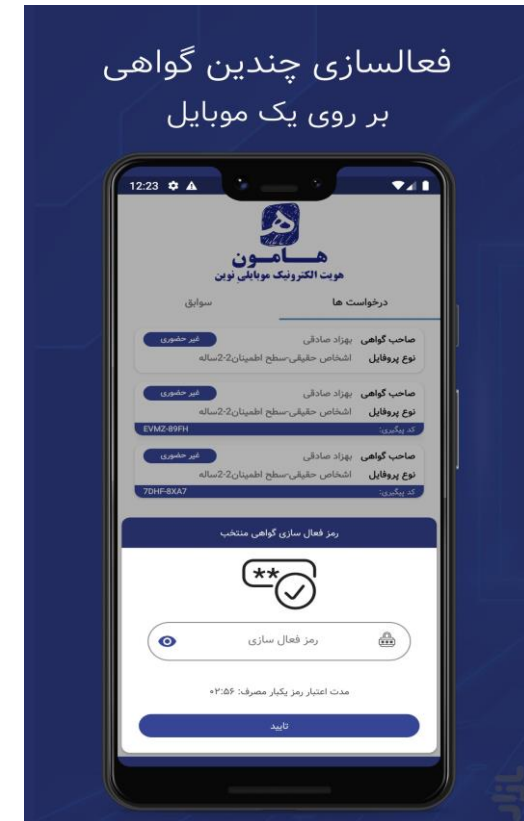
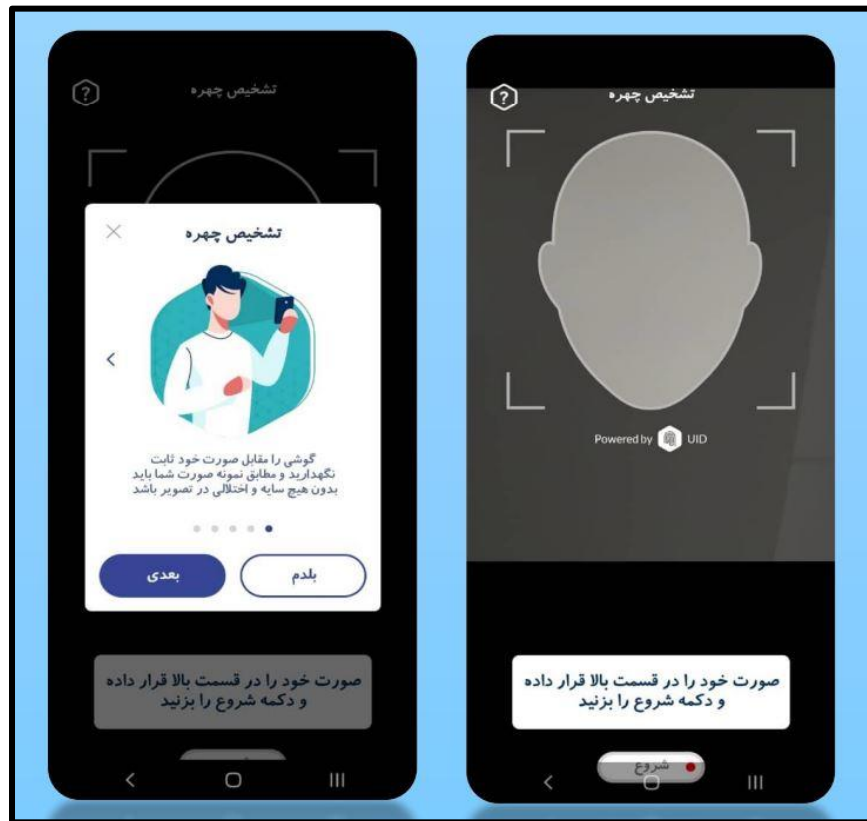
نام پدر:

کد پست کارت ملی:

شماره شناسنامه:

ایمیل:

شماره تلفن:

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

❑ "صدور" برگ چک الکترونیک

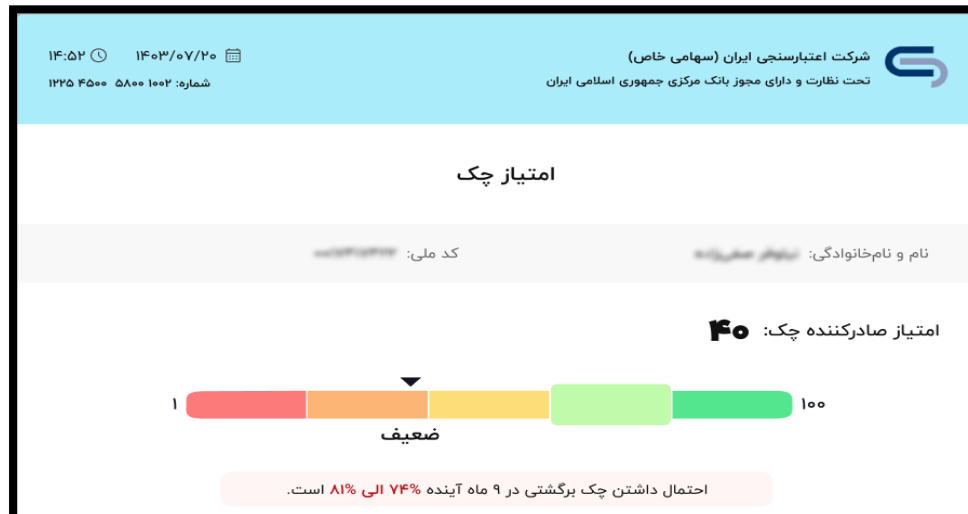
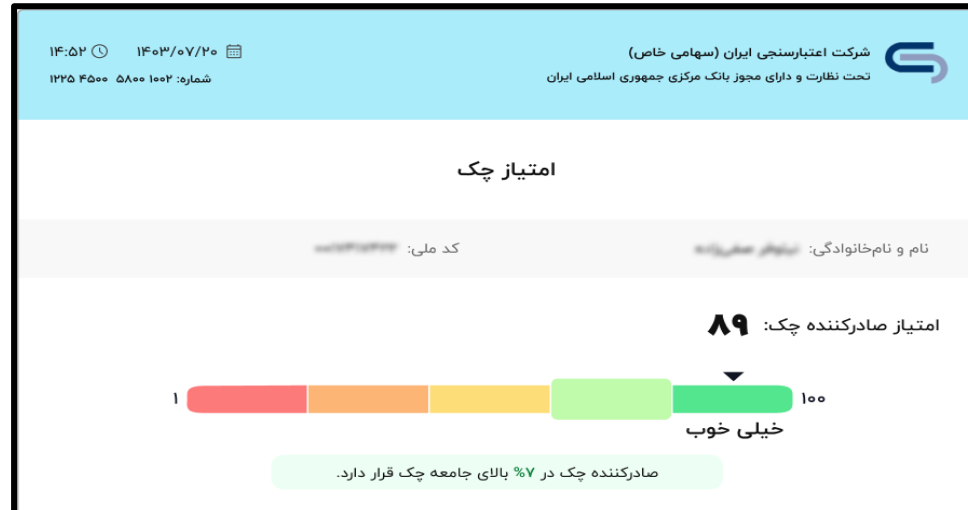

"اهم فرآیندهای چک الکترونیکی"

استعلام چک دریافت شده از سامانه صیاد (لزوم استعلام اطلاعات چک‌های برگشتی، در راه و سقف اعتباری صادرکننده پیش از هرگونه اقدام و

امکان "عودت" در صورت پر ریسک بودن شخص عهده)

امکان استفاده از خدمت شرکت اعتبارسنجی ایران

شرکت اعتبارسنجی ایران (سهامی خاص)
تحت نظارت و دارای مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۲ ۱۴۰۳/۰۷/۲۰
شماره: ۱۲۲۵ ۴۵۰۰ ۵۸۰۰ ۱۰۰۲

وضعیت چک	تعداد	مبلغ کل (ریال)	میانگین مبلغ هرچک (ریال)
سررسید آتی	۷	۱۰,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۴,۲۸۵,۰۰۰
برگشتی	۲	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
رفع سواثر شده	۵	۱,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰

توضیحات گزارش

- گزارش حاضر بر مبنای اطلاعات ۵ سال گذشته محاسبه شده است.
- گزارش حاضر تخمینی از وضعیت اعتباری شخص بوده و به معنی تضمین خوشحسابی نمی‌باشد.

مهم ترین دلایل کاهش امتیاز چک

- ۱- فرد در شش ماه گذشته، بیش از ۹۰ روز برای رفع سواثر چک تأخیر داشته است.
- ۲- دارای بدهی تسهیلات سررسید شده پرداخت نشده در ۳ ماه گذشته
- ۳- دارای بیش از ۲ چک برگشتی در شش ماه گذشته
- ۴- مبلغ بالای تعهدات آتی شخص در تسهیلات
- ۵- مبلغ پایین حداقل مالیات سالانه‌ی پرداخت شده‌ی حقوق و دستمزد طی ۳ سال اخیر

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

□ "انتقال" / "عودت به نفر پیشین" چک الکترونیک

□ عملیات "عودت"، به صورت عامیانه به مفهوم "پس دادن" برگ چک

و خروج از "زنجیره انتقالات چک" می باشد.

□ "عودت" صرفا به نفر پیشین صورت می گیرد.

□ عملیات "انتقال" یا "عودت" نیازی به امضای دیجیتال ندارد.

"اهم فرآیندهای چک الکترونیک"

□ وصول غیر حضوری چک الکترونیک

□ عدم نیاز به حضور در شعبه

□ ارسال درخواست تعیین وضعیت چک با یک کلیک

□ واریز خودکار مبلغ به حساب ذی نفع

□ واریز آنی به حساب ذی نفع، در صورت یکسان بودن بانک عهده و واگذارنده

با تشکر از توجه شما